

เอกสารบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

มีเอกสารหลายฉบับที่มีเนื้อหาและความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ สรุปได้ดังนี้

๑. ความเป็นมาของโรงเรียนรัฐบาล^๑

คำว่า "โรงเรียนรัฐบาล" เพิ่งเริ่มใช้แพร่หลายเป็นศัพท์ทางราชการ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ใ้มีการให้คำจำกัดความของโรงเรียนรัฐบาลไว้ว่า โรงเรียนรัฐบาล ได้แก่โรงเรียนที่รัฐบาลออกทุนตั้ง หรือดำรงอยู่ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ พระราชบัญญัติฉบับนี้กระทรวงธรรมการได้แก้ไขใหม่ และได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๗๘ แทน

โรงเรียนที่มีลักษณะ เป็นโรงเรียนรัฐบาลในปัจจุบันนี้ ได้เริ่มเปิดทำการสอนตั้งแต่ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยในสมัยนั้น เรียกว่า โรงเรียนหลวง อันได้แก่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยและโรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ อาจจะถูกกล่าวได้ว่า โรงเรียนทั้งสองนี้สืบเนื่องมาจากโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบนั่นเอง โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๗ นั้นได้วิวัฒนาการมาดังนี้ ใน พ.ศ. ๒๔๓๖ ย้ายออกไปตั้งนอกพระบรมมหาราชวัง แยกออกเป็นสองแห่ง คือตั้งที่วัดมหาธาตุเรียกว่า "โรงเรียนสวนกุหลาบไทย" ตั้งที่วังหน้า เรียกว่า "โรงเรียนสวนกุหลาบวังหน้า" ภายหลังย้ายไปตั้งที่สวนสุนันทาลัย ปากคลองตลาด เรียกว่า "โรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษ" ในปี พ.ศ. ๒๔๔๗ โรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษย้ายไปอยู่ที่ศึกษนถนอมมิตร วัดเทพศิรินทร์ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๓ ย้ายมารวมกับโรงเรียนวัดราชบูรณะ (วัดเสียบ)

^๑กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ ๒๔๓๕-๒๕๐๗ (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ๒๕๐๗), หน้า ๖๖๘-๖๗๑.

ซึ่งต่อมาเรียกว่า "โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย"

ส่วนโรงเรียนวัดเทพศิรินทร์นั้น แต่เดิมใช้เป็นที่เล่าเรียนภาษาไทยอยู่ในความควบคุมของมหามกุฏราชวิทยาลัย ครั้นต่อมามหามกุฏราชวิทยาลัยจึงจัดวางแผนกโรงเรียนภาษาไทย กิจการของโรงเรียนก็โอนไปอยู่กับกรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการ โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ซึ่งเดิมตั้งอยู่ที่โรงเรียนเด็ก คือโรงเรียนสาบสวัสดิ์สังฆาคาร ก็โอนมาอยู่ที่นี้ เรียกว่า โรงเรียนอาจารย์เทพศิรินทร์ ต่อมาโดยย้ายโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ไปรวมกับโรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตกเมื่อ พ.ศ. 2449 และย้ายโรงเรียนสวนกุหลาบเดิมซึ่งในครั้งนั้นสอนอยู่ที่โรงเรียนสาบสวัสดิ์สังฆาคาร มาอยู่โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ ในพ.ศ. 2450 จึงได้ตั้งเป็นโรงเรียนมัธยมแผนกภาษาต่างประเทศ ขึ้นเนื่องในประเภทโรงเรียนภาษาอังกฤษ และได้ชื่อเนื่องมาจากโรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษ

ใน พ.ศ. 2456 เรียกนามใหม่ว่า โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์ และได้ตั้งนักเรียนชั้นประถมศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2460 คงให้มีแต่นักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 1-8 ต่อมาเมื่อแผนกการศึกษาชาติเปลี่ยนแปลงไปเมื่อ พ.ศ. 2482 คงให้มีแต่ชั้นมัธยมปีที่ 1-6 ครั้นถึง พ.ศ. 2490 ทางโรงเรียนได้รับอนุญาต ให้เปิดชั้นเตรียมอุดมปีที่ 1-2 และใน พ.ศ. 2500 ได้เลือกนักเรียนมัธยมตอนต้นเสีย คงรับแต่ชั้นมัธยมปลายและเตรียมอุดมเท่านั้น ปัจจุบันเรียกว่า โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์

อาจจะกล่าวได้ว่า โรงเรียนรัฐบาลที่เปิดสำหรับราษฎรทั่วไปนั้น เริ่มขึ้นจากโรงเรียนหลวงในวังก่อน ได้ตั้งขึ้นที่โรงเรียนวัดมหาพรตราชเป็นแห่งแรก โรงเรียนรัฐบาลได้มาขึ้นกับกรมสามัญศึกษา (เดิม) ตั้งแต่ พ.ศ. 2482 โรงเรียนรัฐบาลในระยะนั้นมีทั้งระดับประถม มัธยมและฝึกหัดครู เมื่อตั้งกรมประชาศึกษาขึ้นในปี พ.ศ. 2494 การศึกษาระดับประถมศึกษาจึงโอนไปอยู่กับกรมประชาศึกษา ก่อนหน้านั้นกรมสามัญศึกษามีนโยบายกอบกู้ปลดเปลื้องจำนวนโรงเรียนรัฐบาลในระดับประถมให้ทยอยลง จนเมื่อได้เปลี่ยนชื่อเป็นกรมวิสามัญศึกษา โรงเรียนรัฐบาลจึงมีแต่ระดับมัธยม ปรากฏว่ามีคามารตานิยมส่งบุตรหลานของตน เข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมมาก เพราะตามแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2479 ผู้ที่สำเร็จชั้นมัธยมปีที่ 6 มีโอกาสไปเรียนในชั้นเตรียมอุดม ซึ่งทำ

การสอนเตรียมให้เข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัย

ในปีการศึกษา 2504 โรงเรียนรัฐบาลสังกัดกรมวิสามัญศึกษาได้ขยับเลิกการสอนชั้นมัธยมปีที่ 1 ทั้งหมดหัวราชการอาณัติจักร ตามหลักสูตรใหม่ โดยโอนไปเปิดสอนเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนเทศบาล ซึ่งสังกัดกรมสามัญศึกษา ปัจจุบันโรงเรียนรัฐบาลสังกัดกรมวิสามัญศึกษา คงเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น

๑ ความมุ่งหมายของการมัธยมศึกษา

ตามแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2503 ได้บอกความมุ่งหมายของมัธยมศึกษาไว้ว่า "มุ่งหมายที่จะสำรวจและส่งเสริมความสนใจและความถนัดตามธรรมชาติของเด็ก เพื่อให้ได้มีความรู้และทักษะอันเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ หรือให้ได้มีพื้นฐานความรู้อันจำเป็นแก่การดำรงชีวิต หรือเพื่อการศึกษาที่สูงขึ้น"^๒

คณะกรรมการวางแผนนโยบายการศึกษาของคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ (NEA) ของสหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2481^๓ ได้แยกความมุ่งหมายของการมัธยมศึกษาออกเป็น 4 เรื่องใหญ่ๆ คือ

(๑) มุ่งหมายให้รู้จักตนเอง (Self Realization) คือรู้จักบุคคล อารมณ์ และเขียนภาษาชาติของตนได้ รู้จักคิดคำนวณ แก้ปัญหา ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และมีความซาบซึ้งในความสวยงาม

(๒) ความมุ่งหมายเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ คือ ขอมรวัณบัตินในความเป็นมนุษย์ มิตรภาพ ความร่วมมือ ความสุภาพอ่อนโยน ความรักในครอบครัวและงานในบ้าน

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า 380.

^๓ Bent K. Rudyard, Henry H. Kronenberg, Principles of Secondary Education (New York : M_c Graw Hill Book Company Inc., 1961), p 142.

(3) ความมุ่งหมายเกี่ยวกับประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Efficiency) คือให้สนใจต่องานอาชีพ ฐานะเศรษฐกิจของตนเอง รู้จักตัดสินใจในการเลือกบริโภค ขอมรับนับถือในงานสุจริตทั้งปวง

(4) ความมุ่งหมายในเรื่องสำนวนรับนิคมชอบในฐานะพลเมืองที่ดี คือให้รู้จักความยุติธรรมในสังคม กิจกรรมในสังคม แสดงความกตัญญูเห็นอย่างมีเหตุผล รู้จักสงวนทรัพย์สินทางกรรมชาติ เป็นพลเมืองที่ดีของโลก ปฏิบัติตามกฎหมาย และมีความเห็นประชาธิปไตยโดยแท้จริง

Krug⁴ บอกว่า ความมุ่งหมายของมัธยมศึกษาที่ปรากฏในหลักสูตรมัธยมโดยทั่วไปนั้น มีดังนี้

- (1) เพื่อพัฒนาในทางสติปัญญา
- (2) เพื่อพัฒนาในทางกิจกรรม จรรยาและอุปนิสัย
- (3) เพื่อความเป็นพลเมืองดี
- (4) เพื่อความมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์
- (5) เพื่อความมีสุขภาพจิตและอารมณ์ดี
- (6) เพื่อรู้จักสันนิบาการ
- (7) เพื่อความสูงในครอบครัว

NEA⁵ ได้แสดงความมุ่งหมายอันจำเป็นยิ่ง ของมัธยมศึกษา เรียงตามลำดับความสำคัญ ที่จะต้องทำก่อน-หลัง ดังนี้

- ให้เรารู้ว่า จะมีวิธีเรียนอย่างไร จะแก้ปัญหาอย่างไร และจะรับรู้-

⁴Edward A. Krug, The Secondary School Curriculum (New York: Harper & Row Publishers, 1960), p. 86.

⁵NEA, School for The 60's (New York: Mc Graw Hill Book Company, 1963), p. 9.

ความรู้ใหม่ๆ ใ้บางอย่างไร

- ให้เข้าใจ และรู้จักใช้กระบวนการแห่งเหตุผล (Rational Process)
- สร้างความสามารถในการใช้ทักษะเบื้องต้น
- พัฒนาความสามารถทางสติปัญญาและทางอาชีพ
- เข้าใจในหลักการต่างๆ และสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ได้

จากความคิดเห็นต่างๆ ในเรื่องความมุ่งหมายของการมัธยมศึกษา ดังกล่าวมาแล้วนี้ พอจะสรุปได้ว่า การมัศึกษามีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาเด็ก ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เพื่อความก้าวหน้าและความสามารถในวิชาชีพ ในอันที่จะเป็นพลเมืองดีของชาติในอนาคต

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษา

Gwynn⁶ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตรไว้อย่างน่าฟัง ดังนี้

- (1) หลักสูตร เป็นเครื่องมือที่ทำให้การศึกษามุ่งบรรลุผลตามความมุ่งหมายหรือปรัชญาที่ได้ตั้งเอาไว้
- (2) หลักสูตรจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงโดยการพัฒนาอย่างช้าๆ ในช่วงระยะเวลาหลายปี ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงทันทีทันใดในช่วงระยะเวลาอันสั้น
- (3) หลักสูตรต้องแสดงหรือควรที่จะแสดงให้เห็นถึงสภาพการที่ขัดแย้งระหว่างหมู่การศึกษาต่างๆ กัน
- (4) หลักสูตร เป็นของประชาชน มีใจของนักการศึกษา
- (5) ถ้าการพัฒนาหลักสูตร เป็นไปโดยปกติแล้ว หลักสูตรของแต่ละโรงเรียนควรจะไม่เหมือนกัน

⁶J. Minor Gwynn , Curriculum Principles and Social Trends. (New York: The Macmillan Company, 1960), pp. 51-52.

(6) การทดลองหลักสูตรบางครั้งจะชี้ให้เห็นถึงความต้องการ การเปลี่ยนแปลง
ซึ่งแท้จริงแล้วการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร มีค่าใช้จ่ายที่เปรียบเทียบกับครูหรือทำให้ผู้เรียน
ได้เรียนน้อยลง

Rudyard , Kronenberg⁷ มีความเห็นสอดคล้องกับ Gwynn ในแง่ที่
ว่า หลักสูตร เป็นของประชาชน มีใจของนักการศึกษา คือทุกคนควรมีส่วนในการวาง
แผนหลักสูตร (Curriculum Planning) และยังคงให้ความเห็นในเรื่องการวาง
แผนหลักสูตรต่อไปอีก ดังนี้

- (1) การวางแผนหลักสูตรที่ดี ควรจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไป
- (2) การทำเนื้องานวางแผนหลักสูตร ควรจะอยู่บนรากฐานที่เชื่อถือได้
- (3) นักเรียน ควรจะได้รับความสนใจเป็นรายบุคคล
- (4) กิจกรรมรวมหลักสูตร ควรจัดเตรียมไว้ล่วงหน้า
- (5) ควรจะให้เด็กเรียนได้มีโอกาสอ่านและกันกว่าอย่างเพียงพอ
- (6) โรงเรียนขนาดเล็ก ไม่ควรมีวิชาเลือกมาก
- (7) หลักสูตรควรจะมีค่านิยมได้
- (8) หลักสูตรมัธยมศึกษา ควรจะต่อเนื่องและสัมพันธ์ (articulate) กับ

หลักสูตร ประถมศึกษา

Douglass⁸ มีความเห็นสอดคล้องกับ Gwynn ในแง่ที่ว่า หลักสูตร เป็น
เครื่องมือที่ทำให้การศึกษามุ่งสู่ความหมายที่พึงพอใจ และยังเห็นด้วยกับ
Rodyard และ Kronenberg ที่ว่า หลักสูตรควร จะเปิดโอกาสสำรวจความ
สนใจ และความสามารถเป็นรายบุคคล หลักสูตรควรจะมีค่านิยมได้ เพื่อประโยชน์ของคน

⁷Rudyard and Kronenberg, op. cit. , p.245.

⁸Harl R. Douglass., Modern Administration of Secondary Schools. (New York: Blaisdell Publishing Company, 1964), pp.138-141.

ที่เรียนได้เร็วและหลักสูตรมัธยมศึกษาควรจะต้องเนื่องและสัมพันธ์กับหลักสูตรประถมศึกษา
Douglass ยังให้ความคิดเห็นในเรื่องการจัดหลักสูตร (Curriculum Organizing)
ต่อไปนี้

(1) หลักสูตร ควรจะเป็นประโยชน์ในการประสานหน้าที่ต่างๆของโรงเรียนให้
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

(2) หลักสูตรบางส่วน ควรจะมีคุณค่าแก่นักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไป

(3) การจัดเนื้อหาวิชาในหลักสูตรควรจะให้เหมาะกับวุฒิภาวะของนักเรียน
และกำหนดระยะเวลาที่เรียนให้เหมาะสมที่สุด

(4) วิชาหลัก ควรจะเป็นวิชาที่จำเป็นอย่างยิ่งแก่นักเรียนทุกคน หรือเป็นการ
เจริญพลเมืองและความต้องการของชาติ

(5) วิชาเลือก ควรจะลดลงทีละน้อย จาก ชั้นปีที่ 7 จนถึงชั้นปีที่ 12

NEA⁹ ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรว่า หลักสูตรควรจะเป็นโอกาส
ให้มีการตระเตรียมการสอนอย่างเพียงพอในเรื่องที่เกี่ยวกับ ความกดดันและแนวโน้มของ
สังคม เพื่อที่จะช่วยให้นักเรียนมีความคิดวิจารณ์อย่างมีเหตุผลในเหตุการณ์ปัจจุบัน อันได้
แก่ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ การเคลื่อนย้ายของประชากร เข้ามา
อยู่ในเมือง การเพิ่มของพลเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสื่อมวลชน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรที่โลกกล่าวมาแล้วนี้ สรุปความสำคัญที่หลายกรณีความ
คิดเห็นสอดคล้องต่อกัน 4 ประการ คือ

(1) หลักสูตร เป็นเครื่องมือที่ทำให้การศึกษามรรลุผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งเอา

ไว้

(2) หลักสูตร เป็นของประชาชน มีใจของนักการศึกษา

(3) หลักสูตรควรจะเป็นโอกาสให้มีการสำรวจความสนใจ และความสามารถ

⁹NEA, op. cit., p. 43.

เป็นรายบุคคล

(4) หลักสูตรควรจะมีค่านับได้

หลักสูตรการมัธยมศึกษาในประเทศไทยนั้น ยังไม่สนองหลักการทั้ง 4 ประการข้างบนนี้ได้ เหตุผลที่ไม่สามารถสนองหลักการ ประการที่ 1 ก็เพราะว่า

วิธีสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษานั้น ได้แก่การสอนเพื่อเตรียมให้เด็กสอบไล่ได้ นักเรียนบางคนจะท่องจำเพื่อนำความรู้อยู่สอบไล่เป็นประการสำคัญ การเรียนการสอนในโรงเรียนจึงเป็นความหวังว่าขอเท็จจริง แทนที่จะมุ่งเน้นการส่งเสริมพัฒนาการทั้งหมดของเด็กเพื่อให้เกิดประโยชน์มาเป็นประชาชนที่ฉลาด¹⁰

หลักสูตรของเราไม่ได้เป็นไปตาม ประการที่ 2 เพราะ ว่า "งานสร้างหลักสูตรของประเทศ ไทย ขึ้นอยู่กับกรมวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ"¹¹ และที่ไม่สามารถสนองหลักการ ประการที่ 3 และ 4 ก็เพราะว่า

หลักสูตรมัธยมศึกษาของประเทศไทยนั้น แบ่งออกเป็น 2 สาย คือสายอาชีพและสายสามัญ เป็นที่เชื่อกันว่าหลักสูตรสายสามัญนั้น มีไว้เพื่อสอนเด็กให้เรียนอยู่ในระดับอุดมศึกษา ส่วนสายอาชีพถูกไว้เพื่อเตรียมเด็กออกไปประกอบอาชีพในระดับใกว่าระดับสูง ... วิชาต่างๆที่จัดสอนในมัธยมทั้ง 2 สาย มีความคล้ายคลึงกัน หรือใช้หลักสูตรร่วมกันถึง 2 วิชา¹²

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในชนบท

Bossing¹³ ได้ให้ความเห็นว่า ภารกิจในการศึกษาหน้าที่ของโรงเรียน

¹⁰ Wronski, ถ้อย สวัสดิ์หาญชัย, เรื่องเดิม . หน้า 8.

¹¹

กัญญา สาร, บทบาทของศึกษานิเทศก์จังหวัด (กองวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2512), หน้า 88.

¹² Wronski, ถ้อย สวัสดิ์หาญชัย, เรื่องเดิม, หน้า 7-8.

¹³ Nelson L. Bossing, Principles of Secondary Education.

(2nd ed. New Delhi: Prentice Hall of India Private Limited, 1966), p. 352.

มัธยมศึกษาในชนบทนั้น เป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างมาก เนื่องจากมีคนวัยหนุ่มสาวจากชนบท เป็นจำนวนมากได้ละทิ้งท้องนาและหมู่บ้านเข้าไปในเมือง การพัฒนาทางเทคโนโลยีทำให้ ชาวนาสามารถเพิ่มผลผลิตได้สูงขึ้น โดยใช้จ่ายกำลังคนน้อยลง และอุตสาหกรรมแถบชานเมือง ก็ขยายวงกว้างออกไปทุกที่ๆ ดังนั้นความต้องการกำลังคนในด้านการผลิตและบริการมีมากขึ้น ปัญหาในการจัดการมัธยมศึกษาที่พบที่ว่า ประชากรในเมืองไม่สามารถจะผลิตกำลัง คนได้ทันกับความต้องการ ต้องใช้กำลังคนที่อพยพมาจากชนบท เนื่องจากอัตราการเกิด ในชนบทสูงกว่าอัตราการเกิดในเมืองมาก และถ้าอัตราการเกิดไม่ได้สัดส่วนเช่นนี้เรื่อยๆ ไป คนหนุ่มสาวจากชนบทก็จะเข้ามาหางานทำในเมืองตลอดไป

วิรัช ภูมิพาส¹⁴ ก็มีความเห็นในทำนองเดียวกันกับ Bossing แต่แตกต่างกันอยู่เล็กน้อยที่ว่า ในประเทศที่พัฒนาแล้วมักจะมีจำนวนงานว่างมากกว่า เพราะมี ผู้ออกจากงานครบเหตุทำงานมานานหรือแต่งงานเป็นจำนวนมาก ส่วนในประเทศภูมิภาค เอเชีย รวมทั้งประเทศไทย ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานส่วนใหญ่เป็นชายและยังอยู่ในวัยหนุ่ม ดังนั้นอัตราการออกจากงานมีน้อย ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ต้องการเข้าทำงานใหม่

Bossing¹⁵ ได้ให้ความเห็นต่อไปว่า การจัดการมัธยมศึกษาในชนบทของคานาดาถึงเรื่องเหล่านี้ ก็จะต้องคำนึงว่าเด็กคนไหนจะอยู่ที่ท้องนาและหมู่บ้าน เด็กคนไหน จะไปเรียนต่อในสถาบันเทคนิคหรือวิชาชีพชั้นสูง หรือเข้าสู่ตลาดแรงงานในเมือง จึงควรจะ จัดวางโปรแกรมให้ถูกต้อง

004721

¹⁴วิรัช ภูมิพาส, "การแนะแนวกับการพัฒนาการศึกษาและ วิชาชีพมัธยมศึกษา
กำลังคนในปัจจุบัน", ศูนย์ศึกษา, 15(กันยายน 2511), 23.

¹⁵Bossing, loc. cit.

Miller,¹⁶ Clark, Klein และ Burks¹⁷ ก็มีความเห็นในการจัดการมัธยมศึกษาในชนบท เช่นเดียวกับ Bossing แต่ Clark, Klein และ Burks ได้เน้นความสำคัญที่โรงเรียนมัธยมแบบประสม เพราะว่าโรงเรียนมัธยมแบบประสมนั้นสามารถที่จะตระเตรียมนักเรียนได้ทั้งที่ต้องการจะเข้าศึกษาต่อในสถานที่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา พวกเขาจะเรียนวิชาสี่โดยแน่นอน พวกเขาที่สละการเรียนแก่ระดับมัธยมศึกษา และพวกเขาไม่ทราบว่าตนเองจะไปทางไหนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาแล้ว

ดังนั้นการจัดการมัธยมศึกษาในท้องถิ่น จะมีแนวโน้มไปในทางการจัดเป็นโรงเรียนมัธยมแบบประสม และเป็นที่ยืนยันว่าในอนาคตประเทศไทยจะมีโรงเรียนมัธยมเป็นโรงเรียนมัธยมแบบประสมทั้งหมด ทั้งนี้ อธิบดีกรมวิสามัญศึกษาได้แสดงความคิดที่จะดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนมัธยมแบบประสม 3 ประการ คือ

ประการแรก ศึกษาปัญหาของโรงเรียนมัธยมแบบประสม

ประการที่สอง ปฏิรูปหลักสูตร

ประการที่สาม ขยายงานออกไปทั่วประเทศ¹⁸

5 ผลการวิจัยบางเรื่องเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหรัฐอเมริกา

¹⁶Van Miller, The Public Administration of American School Systems. (New York: The Macmillan Company, 1967), p.47.

¹⁷Leonard H. Clark, Raymond L. Klein and John B. Burks, The American School Curriculum, (New York: The Macmillan Company, 1965), p.120.

¹⁸กรมวิสามัญศึกษา, เรื่องเดิม, หน้า 322-324.

Meyer¹⁹ ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาแถบชานเมือง (Suburb) ซึ่งมีผู้ทำไว้แล้วหลายคน ซึ่งปรากฏว่า เด็กชานเมืองกำลังเล่าเรียนอยู่ในดินแดนแห่งความนิยมที่ไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงง่าย และรับรู้อะไรที่ไม่ถูกต้องอยู่เสมอ นักเรียนจากประสบการณ์อันสำคัญยิ่งในการที่จะพัฒนาความคิดและทัศนคติ ครูบางคนนอกจากจะมีอารมณ์ไม่มั่นคงพอที่จะสอนเด็กแถบชานเมืองแล้ว ยังมีระดับสติปัญญา (I.Q.) ต่ำกว่าเด็กเรียนเสียอีก ครูเหล่านี้ไม่สามารถที่จะส่งเสริมนักเรียนที่เรียนเก่งได้ เพราะกลัวความเก่งของนักเรียน จึงใช้การสอนและอุปกรณ์การสอนที่ปิดทางไม่ให้นักเรียนได้แสดงความสามารถพิเศษออกมาได้ และนักเรียนมักจะมีทัศนคติที่ไม่ดีกับครู เพราะไม่ได้รับความอบอุ่น ความยอมรับนับถือ และความเข้าใจจากการสอนของครู

Aubertine²⁰ ได้สำรวจความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับความก้าวหน้าและความหลังของการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในชนบท ในรัฐมอนทานา นิวเม็กซิโก โคโลราโด เนบราสก้าและแคนซัส ซึ่งแต่ละโรงเรียนรับนักเรียนได้ไม่เกิน 300 คน โดยใช้นิสิตจากมหาวิทยาลัย 35 คนช่วยเหลือในการสำรวจ วิธีสำรวจนั้นใช้วิธีอัตวิสัย นักเรียนลงใบตอบบันทึกเสียง โดยให้นักเรียนพูดอัตวิสัยในที่ลับ เพื่อได้แสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ และได้สรุปผลการวิจัยแยกเป็นเรื่องใหญ่ๆ ดังนี้

(1) ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความใกล้ชิดครู ปรากฏว่าในชั้นเล็กๆ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างดี สามารถร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้ดีและมีความรู้สึกคล้ายๆ กันเป็นครอบครัวหนึ่ง ซึ่งมีครูเป็นสมาชิกร่วมอยู่ด้วย

(2) ในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาและกิจกรรมรวมหลักสูตรนั้น ทุกคนชอบในเรื่องนี้มาก แต่ไม่ชอบแข่งขันกันในด้านกาเรียน คือชอบแข่งขันกันในเรื่องที่ไม่ใช่วิชาการแต่

¹⁹James A. Meyer, "Suburbia: A Wasteland of Disadvantage Youth and Negligent," PHI DELTA KAPPAN 10(June 1969) 575-578

²⁰Horrace E. Aubertine, "The Rural Students Speak Out," PHI DELTA KAPPAN 10(June 1969), 592-594.

ไม่มีการแข่งขันในเรื่องวิชาการ

(3) เกี่ยวกับหลักสูตร ปรากฏว่าหลักสูตรแคบเกินไป ไม่ส่งเสริมให้นักเรียน มีภูมิหลังที่ดี ที่จะไปศึกษาคือ

(4) อุปกรณ์การสอนและห้องสมุดของโรงเรียน ยังไม่พร้อม มีหนังสือไม่เพียงพอ

(5) หลายโรงเรียนที่อยู่ในสภาพถูกทอดทิ้งทางภูมิศาสตร์ (Geographical Isolation) ห้องเรียนและห้องทดลองยังอยู่ในสภาพที่ไม่ดีเลย ไม่มีความคดองตัวทางวิชาการ ในเรื่องการเรียนการสอนครูก็ใช้ตำราเรียนเพียงอย่างเดียว และครูไม่ค่อยได้รับการเอาใจใส่ในเรื่องสวัสดิการจากคณะกรรมการศึกษาและครูใหญ่ของโรงเรียน

จากผลการวิจัยเหล่านี้ พอจะสรุปได้ว่า คุณภาพทางการศึกษาในชนบทยังต่ำล้งอยู่มาก เช่นเดียวกันในประเทศไทยนี้โลกก้าวไกลแล้วในบทที่ ๔ ว่า คุณภาพของการศึกษาในต่างจังหวัดยังต่ำล้งส่วนกลางอยู่เป็นอันมาก ซึ่งเป็นมูลเหตุอันหนึ่งทำให้นักเรียนต่างจังหวัดล้งไหลเข้ามาเรียนในส่วนกลางมาก

6 การวิจัยเกี่ยวกับนักเรียนต่างจังหวัดบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ศิริ ทองเสริม^{๒๑} ได้ศึกษานักเรียนต่างจังหวัดที่เข้ามาศึกษาต่อในพระนคร ในโรงเรียนรัฐบาลสังกัดกรมวิสามัญศึกษา ๓๓ แห่ง ปรากฏว่าเพศที่นักเรียนชายเข้ามาศึกษาต่อในพระนครนั้น ๗๒.๖๐% เป็นความประสงค์ของบิดามารดา ๖๑.๓๖ % เต็มใจมาเรียนเอง และอีก ๕๒.๗๓% มีความเข้าใจว่าโรงเรียนในพระนครดีกว่าต่างจังหวัด เมื่อมาอยู่ในพระนครแล้ว นักเรียนส่วนมากมีความเห็นว่า การสอนและการปกครองของโรงเรียนในพระนครดีกว่าต่างจังหวัด

^{๒๑}ศิริ ทองเสริม, "การศึกษานักเรียนต่างจังหวัดที่เข้ามาศึกษาต่อในจังหวัด พระนคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต, (๒๕๐๘). (จัดสำเนา)

ก่อนมาในปีพ.ศ. 2510 ราชรี ประสิทธิ์เวช²² ได้สำรวจทัศนคติของนักเรียน
 ทางจังหวัดชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดเพชรบุรี ที่มีต่อการวางแผน
 การศึกษาในอนาคต โดยใช้ประชากรจากโรงเรียนประจำจังหวัดชายและหญิง ปรากฏ
 ผลว่า ทั้งนักเรียนชายและหญิงสนใจที่จะศึกษาต่อในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เพื่อหวัง
 ที่จะเรียนต่อในมหาวิทยาลัยมากกว่าทางบ้านอาชีวศึกษา เหตุผลสำคัญที่สุดของนักเรียนที่
 จะมาเรียนต่อในกรุงเทพฯ ก็คือในกรุงเทพฯมีโรงเรียนดีและมีชื่อเสียงมาก มีที่ให้อยู่มาก
 และสิ่งแวดล้อมดี ล้วนคิดเห็นเกี่ยวกับโรงเรียนในต่างจังหวัด เห็นว่ามีการคมนาคมดีและ
 คิดว่าค่าใช้จ่ายน้อย และมีเพื่อนเล่นมาก นิสัยมารดาของนักเรียนส่วนมากมีฐานะปาน
 กลาง

ในปีเดียวกันนั้น ระพีพรรณ วงศ์กาสิโน²³ ได้สำรวจความต้องการในการศึกษา
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสกลนคร โดยสำรวจในโรงเรียนรัฐบาล 3
 แห่ง และโรงเรียนราษฎร์ 1 แห่ง ปรากฏว่า นักเรียนชาย 88.40% และนักเรียนหญิง
 90.92% ต้องการศึกษาคือ โดยนักเรียนชายเลือก ทหาร อ่างทอง มัธยมศึกษาตอนปลายสาม
 สามีญ ครู พาณิชยกรรม และเกษตรตามลำดับ หญิงเลือกครู พยาบาล มัธยมศึกษาตอน-
 ปลายสามสามีญ พาณิชยกรรม และการช่างตามลำดับ นักเรียนชาย 26.95% และนักเรียน
 หญิง 40.98% จะเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสกลนคร รายได้ของครอบครัว
 อยู่ในระดับต่ำ คือตั้งแต่ 100-1,000 บาทต่อเดือนเป็นส่วนมาก

²² ราชรี ประสิทธิ์เวช, "การสำรวจทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
 ของโรงเรียนรัฐบาลจังหวัดเพชรบุรี ที่มีต่อการวางแผนการศึกษาในอนาคต ปีการศึกษา
 2510," วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต, 2510. (อักษรสานา)

²³ ระพีพรรณ วงศ์กาสิโน, "การสำรวจความต้องการศึกษาต่อของนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2510," วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต,
 2510. (อักษรสานา)

ในปี พ.ศ. 2510 ปีเดียวกันนั้นอีก สมสุข สว่างฟ้า²⁴ ได้สำรวจความต้องการ การศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของจังหวัดสมุทรปราการ ในโรงเรียนประจำจังหวัดชายและหญิง ปรากฏว่านักเรียนชาย หญิง ต้องการศึกษาค้น 87.92% ความสนใจที่จะศึกษาต่อภายในจังหวัดมีน้อย เพราะส่วนใหญ่ปรารถนาที่จะศึกษาต่อในสถานอาชีวศึกษาและมีศักดิ์ศรี บิดามารคาส่วนมากมีอาชีพรับราชการและค้าขาย

2 ปีต่อมา คือในปี พ.ศ. 2512 วิเชิต ฉาสุข²⁵ ได้ศึกษาปัญหานักเรียนต่างจังหวัดที่เข้ามาศึกษาต่อในจังหวัดพระนครและธนบุรี ในระดับอาชีวศึกษาตอนปลาย โดยสรุปผลการวิจัยไว้ว่า การตัดสินใจเข้ามาเรียนต่อในพระนคร เป็นความต้องการของตนเอง ปัญหาต่างๆที่ประสบอยู่ เป็นปัญหาทางการศึกษา การขาดแคลนเงิน ปัญหาทางสุขภาพ และปัญหาที่อยู่อาศัยตามลำดับ เมื่อเข้ามาศึกษาต่อแล้ว ความรู้สึกที่มีต่อจังหวัดพระนครและธนบุรี มีก้ำกึ่งกัน คือ ชอบครึ่งหนึ่ง ไม่ชอบครึ่งหนึ่ง ที่ชอบให้เหตุผลว่ามีความก้าวหน้าในชีวิตดี ส่วนที่ไม่ชอบให้เหตุผลว่า ค่าใช้จ่ายสูงและร่างกายเสื่อมทรามต่างๆ บิดามารคาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายและรับราชการ

จากการตรวจสอบเอกสารทั้งหมดเหล่านี้แล้ว พอจะสรุปได้ว่า แนวความคิดที่ บิดามารคานิยมให้บุตรหลาน เข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ เพื่อจะได้มีโอกาสเข้าเรียนต่อใน มหาวิทยาลัย ยังมีอยู่ และเนื่องจากหลักสูตรยังไม่กว้างขวางพอที่จะ เปิดโอกาสให้มีการสำรวจความสนใจและความสามารถของนักเรียน เป็นรายบุคคล การจัดการมัธยมศึกษาจึงยังไม่สามารถสนองความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาชาติ ฉบับปัจจุบัน

²⁴ สมสุข สว่างฟ้า, "ความต้องการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ," วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต, 2510. (อัสสัมชัญ)

²⁵ วิเชิต ฉาสุข, "การศึกษาปัญหานักเรียนต่างจังหวัดที่เข้ามาศึกษาต่อในจังหวัดพระนครและธนบุรี ในระดับอาชีวศึกษาตอนปลาย," วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512. (อัสสัมชัญ)

บันไดได้ หลักฐานส่วนใหญ่ยังเน้นถึงการสนองความต้องการของคนในเมืองหลวง และทั้ง
 คุณภาพของโรงเรียนในต่างจังหวัดฝั่งล่างส่วนกลางอยู่เป็นอันมาก ทำให้เด็กเรียนต่าง
 จังหวัดฝั่งใต้เข้ามาเรียนในส่วนกลางแทบทุกถ้าน ซึ่งผลการวิจัยที่กล่าวแล้ว ก็ยืนยันใน
 เหตุผลเหล่านี้ได้ แต่การวิจัยที่แล้วมายังไม่กว้างขวางและลึกซึ้งพอ จึงน่าจะได้มีการ
 วิจัยกันใหม่ เพื่อให้ได้ศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพทางการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมของนัก
 เรียนต่างจังหวัดให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น อันอาจจะนำไปพบหนทางที่จะสะกิดให้นัก
 เรียนต่างจังหวัดมีให้ฝั่งใต้เข้ามาสู่ส่วนกลางได้ไม่จำเป็น ในอนาคต.